

RELACIJE RODITELJSKOG ODGOJNOG STILA I SOCIOEMOCIONALNOG STATUSA DJECE¹

Antonija Žižak

Originalni znanstveni članak

Odsjek za socijalnu pedagogiju
Fakultet za defektologiju, Zagreb

UDK: 376.5
Zaprimljeno: 15. 10. 1993.

Sažetak

Sa ciljem da se utvrde relacije između roditeljskog odgojnog stila i socioemocionalnog statusa djece, ispitano je 168 djece u dobi od 3 do 4 godine iz osam zagrebačkih i jednog riječkog vrtića. Informacije o roditeljskom odgojnom stilu i socioemocionalnom statusu djeteta dali su odgajatelji, a dobiveni rezultati obrađeni su primjenom biorthogonalnog kanoničkog korelacijskog modela. Za prikupljanje informacija poslužili su posebno konstruirani upitnici.

Dobiveni rezultati ukazuju na visoko izraženu značajnost povezanosti prostora odgojnog stila roditelja i socioemocionalnog statusa predškolske djece. Ta je povezanost opisana s četiri para kanoničkih faktora. Jedan par kanoničkih faktora ukazuje na statistički visoko značajnu povezanost prihvaćajućeg i dosljednog odgoja roditelja sa socijaliziranošću djece u skladu s dobnim karakteristikama. Ostala tri para kanoničkih faktora definiraju donekle specifično nedorečene roditeljske odgojne stilove koji postižu značajnu povezanost sa specifičnim razvojnim poteškoćama predškolske djece.

KLJUČNE RIJEČI: predškolska djeca, socioemocionalni status, roditeljski odgojni stil

1. PROBLEM

Dosadašnja saznanja na planu proučavanja socioemocionalnog razvoja djece, a naročito socioemocionalno utemeljenih problema ponašanja pokazuju da se i kvaliteta i kvantiteta tih poteškoća značajno mijenja tijekom djetetovog razvoja. Tim promjenama dinamički doprinose i dijete i njegova okolina. Također je dobro poznato da u vrijeme školskog uzrasta među faktore koji najznačajnije doprinose promjeni pripadaju škola, odnosi sa obitelji i vršnjacima, dok je za razvojnu predškolsku dob krucijalan faktor obiteljskog života. Stoga pri proučavanju utjecaja na dijete u svakom razvojnom periodu treba stalno imati na umu da se radi o izuzetno kompleksnom i promjenljivom fenomenu. To tim prije što se zna kako cijeli niz istraživanja ukazuje na važnost nekih faktora za pojavu emocionalnih poteškoća i problema ponašanja kod djece, a da pri tome te studije uglavnom ne nude i uspješne preventivne programe (Cameron, 1977; Veda, 1988).

Ako se iz cijelog tog kompleksa faktora iz prostora obiteljskog života koji imaju značajnog utjecaja na razvoj djeteta izdvoji samo jedan i pokuša utvrditi njegova povezanost sa djetetovim socioemocionalnim statusom,

suočavamo se s rizikom jednostranog ili u najboljem slučaju nedovoljno sveobuhvatnog tumačenja djetetovog razvojnog statusa. Takav je rizik, s druge strane, neophodan na putu generalizacija na kojem je utemeljena većina znanstvenih pristupa.

U ovom se radu kao takav izdvojen par faktora proučavaju roditeljski odgojni stil i njegov utjecaj na socioemocionalni status djeteta. Pri tome treba naglasiti kako je odgojni stil roditelja faktor ili fenomen koji se vrlo rijetko jasno definira. U literaturi tako susrećemo da se pod roditeljskim odgojnim stilom najčešće podrazumijevaju dimenzije roditeljstva (Cameron, 1977; Argyle, 1985); roditeljska ponašanja (Schaefer, prema Wilsson and Herrnstein, 1985) roditeljski stilovi (Lamborn and oth, 1990), načini discipliniranja djece od strane roditelja (Baumvide, prema Clarke - Stewart and oth, 1988). Shodno tome različitost se uočava i u pristupu. Uočljivo je to po tome što neki autori preferiraju kao okosnicu za utvrđivanje roditeljskog odgojnog stila sad već klasične dimenzije roditeljstva kao što su "permisivnost nasuprot strogosti", "toplina nasuprot hladnoći" odnosno "prihvatanje nasuprot odbacivanju" (Argyle and Henderson, 1985; Wilson and Herrnstein,

¹ Ovaj rad je dio znanstvene tematske jedinice "Evaluacija integralne metode u radu s djecom predškolske dobi i njihovim roditeljima" koja se u okviru znanstvenog projekta "Evaluacija modela tretmana osoba s poremećajima u ponašanju" realizira na Fakultetu za defektologiju.